

Veel van het reeds gezegde kan op het onraadzame en onregtvaardige worden toegepast, 't geen er in gelegen zou zijn, wanneer men de Turken dadelijk met kracht van wapenen had willen noodzaken om Griekenland tot een afzonderlijken staat te verheffen, die van Turkije misschien, maar die nooit onafhankelijk wezen zou. Als bezitters ook van Griekenland zijn de Turken erkend, en door de opstand der Grieken kan er geen verandering komen in die erkenenis.

Doch moet men dan een volk in de verdediging der heiligste zaak geen bijstand bieden, niet helpen om te overwinnen in eenen strijd waarin Nederland in vele trekken het beeld terugvindt van deszelfs worsteling tegen, en eindelijke verlossing van Spanjes tyrannij³⁹? Onzes inziens is de opstand der Grieken tegen de Turken, hoe heldhaftig en met welke zeldzame volharding ook gevoerd, is en blijft evenwel, zoodra men let op de wijze, hetzij waarop zij zich onderworpen hebben, hetzij waarop zij behandeld zijn geworden, een onwettige opstand. Door de Turken werd hun niet voor het eerst een juk, maar een nieuw juk werd hun opgelegd; zij waren aan de overheersching reeds lang gewend; en op een klein gedeelte na, 't welk de vrijheid vond in het gebergte, lieten zij zich gereedelijk welgevallen, liever dan de kans eener moedige verdediging te beproeven, het betalen van eene vernederende schatting. Zooals zij met slaafsch geduld verdragen hadden de vorige tyrannij, verdragen zij ook der Turken smadelijke onderdrukking vier eeuwen lang; en nadat hun lot, zoo door het minder gruwzame der overheersching als door de meerdere bescherming van naburige magten veel dragelijker geworden was, verklaren zij zich, zonder dat er eenige aanleiding van de zijde der Turken gegeven was, plotseling vrij. Niet op die wijs braken onze voorvaders de betrekkingen met hunnen opperheer af. Door een uitdrukkelijk bevel geplaatst tusschen godsdienstverzaking of dood zwoeren zij Spanje's koning niet af dan na talloze pogingen tot vereeniging te hebben beproefd; bij hen was het zelfsverdediging, was het godsdienstverdediging, die tot den opstand drong en denzelven daardoor reeds in zijnen oorsprong maakte tot eenen noodzakelijken, tot eenen heiligen opstand⁴⁰. De toestand van de Grieken was hard, maar althans niet harder dan zij gedurende vier eeuwen geweest was; de christelijke godsdienst moest door de Turken worden veracht, maar zij lieten derzelve openbare uitoefening toe.

39. Deze historische parallel diende als een krachtig argument van de hoofdcommissie om de Nederlandse beurzen open te krijgen. Cf. *Bescheiden* 79.

40. Aan deze visie op de tachtigjarige oorlog is Groen altijd trouw gebleven.